

ՀԱՄԱՌՈՏ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՑ

ՀՈԿՏԵՄԲԵՐՅԱՆ ՌԵՎՈՅՈՒՑԻԱՅԻ 36-ՐԴ ՏԱՐԵ-ԴԱՐՁԻ ՏՈՆԱԿԱՆԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.— Սովետական Հայաստանի աշխատավորները Հոկտեմբերյան ռեուլուցիայի 36-րդ տարեդարձը նշեցին մեծ խանդավառությամբ։ Ամենուրեք, քաղաքներում և գյուղերում, տեղի ունեցան աշխատավորների հանգիսավոր ժողովներ, երեկույթներ, դասախոսություններ, տոնահանդեսներ։ Արդյունաբերական մի շարք ձեռնարկությունների աշխատողներ համաժողովրդական տոնը դիմավորեցին արտագրական նոր հաջողություններով՝ կատարելով իրենց տարեկան ծրագրերը։

Այլ, Սպենդիարյանի անվան օպերային թատրոնում տեղի ունեցավ Երևանի քաղաքային Սովետի հանգիսավոր նիստը՝ մասնակցությամբ հիմնարկ-ձեռնարկությունների, գիտական և հասարակական կազմակերպությունների ներկայացուցիչների, կառավարություն և անդամների։ Նիստում լավեց ընդարձակ զեկուցում Սովետական Միության տնտեսական և կուլտուրական նվաճումների մասին, որից հետո կայացավ ճոխ համերգ՝ մասնակցությամբ մայրաքաղաքի լավագույն արտիստական ուժերի։

ԳՅՈՒՂԱՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ.— Հայաստանի ոսկեզօծ աշուճը ստանձնել է իր իրավունքները Դաշտերում և այգիներում օրնիրում չէր պաղարում ջանադիր աշխատանքը։ Հայ գյուղացին հավաքում է փր արդար աշխատանքի պտուղները։ Հասնում է շտեմարանները լցվում են ընտիր ցորենով, մուսանները՝ փրփրաղը գինով, գործարանային պահեստները՝ բամբակի, ծխախոտի հովքով, շաքարի հանդեղում։

Այս տարի առանձնապես հարուստ էր գարնանացան հացահատիկների բերքը՝ հատկապես լեռնային շրջաններում։ Պետական մեքենա-տրակտորային կայանները լայն աշակցությամբ շտրվել Ձանդեղուրի, Սեանի ավազանի, Լուսի քարձրավանդակի, Կոտայքի և այլ հացահատիկային շրջանների կոլեկտիվ տնտեսությունները կարողացան ժամանակին հավաքել բերքը և ձեռնամուխ լինել աշխանացանին։

Հիանալի բերք են աճեցրել Հայաստանի ծխախոտագործները։ Շամշադինի, Իջևանի, Նոր Բայազետի, Ղափանի, Բասարգեչարի շրջանների շատ կոլտնտեսություններ հեկտարից ստանում են գրեթե երկու անգամ ավելի շատ բերք քան անցյալ տարի, Մոտավոր հաշիվներով ամբողջ ռեսպուբլիկայում ծխախոտի բերքը 50—60 տոկոսով կգերազանցի անցյալ տարվա բերքը։

Առատ է նաև խաղողի և բամբակի բերքը Արարատյան դաշտավայրում։ Ամենուրեք սկսվել է այգեկուլթր և բամբակի շանարը։ Բարենպաստ եղանակները թույլ են տալիս այդ աշխատանքները առաջ տանել հաջողությամբ։ Ընթացիկում է յուրաքանչյուր հեկտարից հավաքել ոչ պակաս 28—30 ցենտներ բամբակ։

Անցյալ տարվա համեմատությամբ շատ ավելի բարձր է շաքարի ձեկնեղի, կարտոֆիլի, հատապտուղների, բանջարեղենի բերքը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԿԱՐԻՉՆԵՐԻ ՑՈՒՑԱՆԿՆԵՐԸ.— Երեվանում, Նկարիչների տանը, բացվել է նկարիչների ցուցահանդես, ուր ներկայացված են Երևանի, Լենինականի, Կիրովականի և մյուս քաղաքների թատրոնների նոր բեմադրություններին վերաբերող բեմական դեկորացիաների և հանդերձների շուրջ 260 տարբեր նմուշներ։ Ցուցահանդեսին մասնակցում են Սովետական Հայաստանի 15 թատերական նկարիչներ, որոնց մեծ մասը վերջին տարիներին ավարտել է Երևանի նկարչական-թատերական ինստիտուտը։ Ցուցահանդեսը հետաքրքրությամբ դիմում է այցելուների կողմից։

ՆՈՐ ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑ.— Երևանում, Արուսյան փողոցի վրա, նորակառույց մի մեծ շենքի առաջին հարկում բացվել է նոր գրավաճառանոց, որն ամենամեծն է ռեսպուբլիկայում։ Այստեղ վաճառք է հանված շուրջ 120.000 օրինակ գեղարվեստական, քաղաքական, բժշկական, մասնագիտական գրականություն և դասագրքեր։

Այժմ Սովետական Հայաստանի բոլոր շրջանային կենտրոններում, ինչպես նաև մի քանի տասնյակ խոշոր գյուղերում կան հատուկ գրավաճառանոցներ։

ՄԱՐԳԱՐԻՆԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ.— Երևանում սկսեց աշխատել մարգարինի նորակառույց գործարանը։ Մարգարինը բուսական յուղերի, կենդանական ճարպի և կաթի խառնուրդից պատրաստվող ամրաբար ճարպանյութ է։ Գործարանը, որը առաջինն է Հայաստանում, տարեկան կտա ավելի քան 3.000 տոննա արտադրանք, որի զգալի մասը կարտահանվի ռեսպուբլիկայի սահմաններից դուրս։ Գործարանի կառուցման վրա ծախսված է մոտ 5.000.000 ռուբլի։ Այն կահավորված է նորագույն կատարելագործված մեքենաներով։

ՆՈՐ ԿՈՒՐՈՐՏ.— Հայաստանը հարուստ է հանքային բուժիչ ջրերի աղբյուրներով։ Այդպիսի աղբյուրների թիվը հասնում է մի քանի հարյուրի։ Դրանցից մի քանիսը գտնվում են Երևանից 86 կիլոմետր հեռավորության վրա, Ախտալի շրջանում, Հանքավանի (Մեխիսան) գեղատեղի ձորում։ Հանքավանի աղբյուրներն իրենց հատկությամբ նման են Կովկասյան հուլակավոր հանքային ջրերին (Էսենտուկին), հարուստ են երկաթի և գազի բաղադրությամբ։ Մանրազնին ուսումնասիրությունները ցույց են տվել, որ այդ ջրերն ունեն բուժիչ բարձր հատկություններ ստամոքսային տարրեր հիվանդությունների դեմ։

Ներկայումս այստեղ կառուցվում է հանքային ջրերի գործարան։ Հայաստանի առողջապահության մինիստրությունը հարց է հարուցել Հանքավանում կառուցելու կուրորտ։ Կառուցման նախապատրաստական աշխատանքներն արդեն սկսված են։ Մոտակա տարիներում, Արզնիից և Ջերմուկից բացի, Սովետական Հայաստանը կունենա հանքային ջրերի մի նոր կուրորտ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳՅՈՒՂՈՒՄ.— Հայ անվանի վիպասան Մուրացյանի «Առաքյալ» պատմվածքը հանրածանոթ է հայ ընթերցողին: Այստեղ նկարագրված է հայկական գյուղի անցյալի պատկերը, նրա հետամնացությունը, խավարամտությունը:

Մուրացյանի նկարագրած գյուղը՝ Զիրուկուն (այժմ Մովսեսգյուղ) ներկայումս ոչնչով նման չէ նախկինին: Գետնափոր խրճիթները իրենց տեղը զիջում են նոր, քարաշեն, լուսավոր տներին: Վերջին 5 տարում այստեղ, բնակելի տներին բացի, կառուցվել է հիվանդանոց, ուսուցիչների համար բնակելի տուն, տնկված են մեծ թվով ծառեր, անց է կացված ջրով: Այժմ գյուղի բոլոր տներն ունեն էլեկտրական լուսավորություն, ուղի: Գյուղում կա աղուբ, գրագրան, միջնակարգ դպրոց, բուժարան, փոստի բաժանմունք:

ԱՄՄԱԿԵՆՆԵ ԳՈՐԾԱՎՔՆԵՐԻ ԱՐՏԱԴՐՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՄ.— Լեռնականի բամբակեղեն գործվածքների գործարանը տարեցտարի ընդլայնում է արտադրությունը: Այժմ այստեղ բացի բլազից արտադրում են նաև այլ գործվածքներ, ինչպես նաև կիսամետաքսային, Շուտով կսկսի աշխատել լճեղենի արտադրության բաժանմունքը, որով գործարանը հնարավորություն կունենա առաջիկա 1954 թվականին թողարկել 17 տարբեր տեսակի բամբակեղեն գործվածքներ, այդ թվում գեղեցիկ ծաղկավոր չիթ և կիսամետաքսյա գործվածք: Հիշյալ բաժանմունքի կառուցման և կահավորման վրա ծախսվել է ավելի քան 12.000.000 ուրլի:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԵՂՈՒՄՆԵՐ.— Սկսած 1947 թվականից Աշտարակի շրջանի Քալիշ գյուղում կատարվում են հնադիտական պեղումներ: Պեղումների նպատակն է ուսումնասիրել Հայաստանի 7-րդ դարի մարզային՝ իշխան Գրիգոր Մամիկոնյանի պալատի մնացորդները: Այդ պալատը վաղ միջնադարի հետաքրքիր և արժեքավոր աշխարհիկ կառուցումներից մեկն է: Իր ճառարապետական ոճով այն շատ նման է Դվինի Կաթողիկոսարանին:

Մինչև այժմ կատարված պեղումների շնորհիվ հայտնաբերված է պալատի դահլիճներից մեկը, որը կառուցված է եռակամար բազիլիկի ոճով: Դահլիճին կից հայտնաբերված է փոքրիկ մատուռ: Ներկայումս պեղումներ են կատարվում հայտնաբերելու գլխավոր սյունադարձ դահլիճը և նրան կից շենքերը: Առանձին սրահով այս դահլիճը կապված է եղել տաճարի հետ, որը մինչև այժմ կանգուն է: Պեղումների ընթացքում հայտնաբերված են տնային գործածության ծաղկազարդ ամանեղեն, կահույքի արդուզարդ, որոնք բոլորն էլ պատկանում են 10—13-րդ դարերին:

ԾՐԾՎԱՆԻ ՆՈՐԱԿԱՆՈՒԹՅՆԵՐՈՒՄ.— Ընթացիկ 1953 թվականին Ծրեանի քաղաքային Սովետի շինարարական գրասենյակը (չհաշված մյուս շինարարական կազմակերպությունները) կատարել է ավելի քան 30.000.000 ուրլու հիմնական շինարարություն: Այդ գումարի մեկ երրորդ մասը ծախսվել է բնակարանա-

լին և դպրոցական շինարարության վրա: Կառուցվել և օգտագործման են հանձնվել երկու միջնակարգ դպրոց, մեկ մանկապարտեզ և շուրս խոշոր բնակելի շենք՝ շուրջ 7.500 բնակչության մետր բնակելի տարածություն:

Առաջիկա 1954 թվականի համար միայն նույն գրասենյակի գծով նախատեսված է հիմնական շինարարության գումարները ավելացնել երկու անգամ, ըստ որում բնակարանային շինարարության համար հատկացվող գումարը մոտ հինգ անգամ ավելի է լինելու, քան 1953 թվականին:

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ ԵՐՋԱՆՈՒՄ.— Հայաստանի Պետական պատկերասրահը Արտաշատում կազմակերպել էր սովետահայ կերպարվեստի ցուցահանդես: Ցուցադրված էին անվանի նկարիչներ Մ. Սարյանի, Գ. Գյուլյանի, Ա. Սարգսյանի, Հ. Զարգարյանի, Մ. Աբեղյանի և ուրիշների մոտ 100 լավագույն նոր գործերը: Ցուցահանդեսը շրջանի աշխատավորների մեջ առաջ բերեց մեծ հետաքրքրություն: Երկու շաբաթվա ընթացքում ավելի քան հազար գյուղացիներ, բանվորներ, ծառայողներ և գյուղական ինտելիգենցիայի ներկայացուցիչ դիտեցին այն:

Ցուցահանդեսը փոխադրվելու և ցուցադրվելու է նաև մյուս շրջաններում:

ՁԻԹԱՊՑՈՒՂԻ ԱՌԱՋԻՆ ԲԵՐՔԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ.— Հայաստանում պահածոների արդյունաբերության տրեսորը Աշտարակում շրջանում, Այրում երկաթուղային կայարանից ոչ հեռու, ունի մերձարևադարձային կուլտուրաների մշակության հատուկ տնտեսություն, որտեղ աճեցվում են ձիթապտուղ, թուզ, նուռ, դափնի և այլն: Ձիթենու տնկիները կերեք տարի առաջ այստեղ բերվեցին Ղրիմից: Լավ խնամքի և բարենպաստ կլիմայի շնորհիվ այդ բույսը բնակացավ տեղի պայմաններին և հաջողությամբ սկսեց աճել:

Այս աշնանը ձիթենու բոլոր մայր ծառերը տվեցին իրենց առաջին բերքը: Պտուղներն աչքի են ընկնում իրենց համով, յուղաբույությամբ, իսկ որոշ տեսակները իրենց մեծությամբ ավելի խոշոր են, քան Ղրիմում աճեցվածը:

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՑԱՆՑԻ ԱՃԸ.— Սովետական Հայաստանում շարունակաբար աճում է առողջապահական հաստատությունների ցանցը: Ընթացիկ 1953 թվականին, նախապատերազմյան 1940 թվականի համեմատությամբ, հիվանդանոցների և առողջապահական հիմնարկներում աշխատող բժիշկների թիվը կրկնապատկվել է: Գյուղական բուժարանների կեսից ավելին ունեն 8—10 մահճակալով մեղուական հիվանդանոցներ: Ներկայումս Ծրեանում կառուցվում է երկու նոր հիվանդանոց՝ 176 մահճակալով: Նոր հիվանդանոցներն են կառուցվում էլ միանոց և թափում, ինչպես նաև Ախուրյանի շրջանի Աղա-տան և Քալինի շրջանի Մաստարա գյուղերում:

ԲԱՆՎՈՐԱԿԱՆ ԱՎԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒՄԸ.— Արարատ (Դավալու) կայարանից ոչ հեռու գտնվում է Հայաստանի ցեմենտի գործարանը։ Անցյալ տարի այստեղ կառուցվեց մեկ ուրիշ գործարան, որը ցեմենտի և ագրեստի փառնուրդից պատրաստում է րառակուսի կարծր թերթեր՝ շենքերի կոուրները ծածկելու համար։ Երկու գործարանների բանվորների և ծառայողների համար կառուցված է ավան։

Վերջերս Սովետական Միության շինանյութերի արդյունաբերության մինիստրության հանձնարարությամբ կազմվեց ավանի բարեկարգման և հետագա կառուցման ճարտարապետական նախագիծը։ Ըստ այդ նախագծի մինիստրությունը հիշյալ նպատակի համար հատկացրել է 16.000.000 ռուբլի։ Այժմ ավանում ծավալվել է նոր շինարարություն։ Կառուցվում են նոր

բնակելի տներ, կուլտուրայի տուն, միջնակարգ դպրոցի նոր շենք, բուժարան, ծննդատուն, հիվանդանոց, անց է կացվելու կոյուղի։

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՐԱՆՍՏԻ ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍ.— Սովետա-գերմանական բարեկամության միամսյակի կապակցությամբ Հայաստանի Պետական պատկերասրահը կազմակերպել է գերմանական կերպարվեստի ցուցահանդեսի Ցուցադրված են ավելի քան 150 նմուշներ՝ նկարներ, փորագրություններ, հախճապակյա գեղարվեստական գործեր։ Խոշոր տեղ է հատկացված գերմանական մեծ գեղանկարիչ Ա. Դյուրերին (1471—1528 թ. թ.)։ Հարուստ է հախճապակյա գործերի բաժինը, որտեղ ցուցադրված նմուշների մեծ մասը հռչակավոր Սաքս-Մեյսեն գործարանի (18—19-րդ դ. դ.) արտադրությունն է։

